

Praktijkvoorbeeld 1. Farida Nabibaks over Reframing HERstory Art Foundation

Hoe kun je mensen laten zien en ervaren hoe de pijn van het slavernij-verleden nog doorwerkt en voelbaar is in onze huidige samenleving? Reframing HERstory Art Foundation doet dat via de podiumkunsten, waarbij ze dans en beweging inzet om emoties los te maken die helpen het koloniale en slavernijverleden beter te begrijpen. De voorstellingen en workshops zijn gebaseerd op waargebeurde verhalen die nog niet eerder verteld en vertoond werden. Het drieluik *Schitterende schaduw* vertelt bijvoorbeeld de verhalen van gravin Margaretha en de zwarte jongen in haar schaduw, van de tot slaaf gemaakte vrouw Anna en het verhaal van Louise, een achttiende-eeuwse vrouw die met haar borduurwerk protesteert tegen slavernij. Na de voorstelling is er een reflectief moment, bedoeld om in te gaan op wat het publiek beleefd heeft om van daaruit in beweging te komen.

Farida Nabibaks, als Nederlandse geboren in Suriname, is de artistiek directeur van de stichting. Ze is ook danseres, dansdocent, performer, beeldend kunstenaar en filosoof met een specialisatie in de richting van behavioural sciences. Ze vertelt over het werken vanuit belichaamde kennis.

‘Suriname heeft overduidelijk een koloniaal- en slavernijverleden. Daar zijn mensen tot slaaf gemaakt en honderden jaren als zodanig behandeld. Daar is nooit op teruggekomen: het verleden is voorbij en dat laten we achter ons. Maar wat nou als daar een trauma zit dat zo groot is en zo lang heeft doorgeklonken in al die generaties, dat het niet zomaar weg is? Wat als ik er nu nog iets mee moet? Wat als ik dat ga performen voor een publiek en dat op het moment dat ik het perform, het trauma sterk aanwezig is? Als we trauma’s blijven onderdrukken, blijven ze in de onderstroom altijd aanwezig. Op het moment dat we het kunnen aankijken, kunnen we er ook vrij van komen, omdat je het de ruimte geeft.

We proberen met ons werk onbewuste patronen bloot te leggen. Patronen die we met elkaar in stand houden. Wij denken dat kennis alleen maar in ons hoofd zit, maar dat klopt niet. Soms zie je dat iemand fysiek leert wat het eigen gedrag of de eigen patronen zijn. Dat zit meestal niet in onze woorden. Ik denk dat de patronen van waaruit we de wereld zien, veel doordringender zijn dan we doorhebben. Wanneer ik (onbewust) denk “ik ben bang voor jou”, dan kan ik geen vriendelijk persoon zien, omdat ik in mijn angst zit. Het doorzien van eigen patronen is voor mij een eerste stap: wat zijn mijn eigen concepten en ideeën en ervaringen die maken dat ik handel of reageer zoals ik doe? Het lichaam kan niet liegen, onze woorden kunnen dat wel.

In het boek *Moving lines, fifty reasons to dance* staat een citaat van mij: “When dancing, past and present emerge through spacial embodied experience. I am grounded, fully present.”

Als danser kun je niet anders dan in het hier en nu zijn. Op het moment dat ik teveel ga nadenken en in mijn hoofd zit, ga ik me vergissen en verkeerde passen maken. Ik moet hier aanwezig zijn en dat begint bij de ademhaling en het gewoon op de grond staan en daar contact mee maken. Zo weet ik dat ik hier sta en niet ergens anders ben. Dat zijn essentiële dingen die we heel lang niet als essentieel gezien hebben in onze cultuur.

Studenten moeten aan de belichaamde werkwijze wennen, kinderen misschien minder. Dat is ook, omdat we allemaal in deze maatschappij zitten en als je iets niet meteen voelt, ga je je afvragen: doe ik het dan niet goed? Ik heb heel mooie dingen zien gebeuren na de voorstellingen. Ik vroeg bijvoorbeeld “Is er een plek waar je geraakt bent? Kun je dat voelen in je lichaam met je ogen dicht?” Als iemand dan een kwetsbaar gebaar maakt, dit duidelijk maakt, dan kan ik zien dat het aankomt. Van daaruit kunnen we in beweging komen. Met dit gevoel als inzet.’

Reframing HERstory Art Foundation werkte mee aan het onderzoeksproject ‘Het voelen van de sporen van het koloniale verleden’ dat probeert te begrijpen hoe dans kan functioneren als een methode voor het oproepen en communiceren van affecties en emoties veroorzaakt door het Nederlandse koloniale en slavernijverleden.

Meer informatie: www.ru.nl/onderzoek/onderzoeksprojecten/het-voelen-van-de-sporen-van-het-koloniale-verleden

Dit praktijkvoorbeeld is geschreven door Marian van Miert (specialist cultuureducatie bij LKCA).